

Månadsbrev till Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby

Stilla veckan 2012

Kära vänner, systrar och bröder i Kristus!

Jag skriver till er på tröskeln till den största av alla veckor. Med bävan och förundran närmar vi oss nu den stora och heliga vecka som är alltings källa och alltings mål. Denna vecka utmynnar i tre dagar som sammanfattar vår tro. Kyrkan kallar dem *Triduum sacrum*, de tre heliga dagarna. De är förbundna med tre platser: Övre salen, Golgota och Graven. Tre mysterier förvaltas av kyrkan i kraft av det som utspelar sig på dessa platser: Eukaristins mysterium, korsets mysterium och den tomma gravens mysterium.

Under den Stora veckan och de tre heliga dagarna sker till sist den slutliga förtätningen under en enda natt: när Kristus, i skydd av mörkret, uppstår från de döda och lämnar graven tom. Vi är vittnen till det ofattbara, det omöjliga, den yttersta dårskapen: Gud som inte kan dö, har legat som ett lik i en grav, och i denna sin kropp som han fick när han trädde in i världen, har han uppstått från de döda som ett förebud om allas vår uppståndelse. Döden finns inte mer!

Denna natt firas årets viktigaste, längsta och festligaste gudstjänst i kyrkan. Den inleds i mörker och slutar i ljus. Under liturgin bryter gryningen in till den dag som aldrig skall ta slut, den åttonde i Guds skaparverk, när tiden lagt av sig sin slitna kapp och uppgått i evigheten.

Så som Herren uppmanade Israel att varje år fira påsk – befrielsen ur Egypten – för att hålla minnet av Guds väldiga gärningar levande, så är firandet av Kristi påsk den enskilda händelse i kyrkan som mer än något annat väcker och bevarar tron i våra hjärtan. I Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby firas påsken sedan många år i förtätade gudstjänster som gör det väldiga dramat närvarande. Från skärtorsdags kväll till påskdagsmorgonen utspelar sig något av ett liturgiskt maraton. Även i år är varje sängplats på Nya Slottet bokad. Många vill finnas på plats under de tre heliga dagarna och leva med oss i påskfirandet, men samtliga gudstjänster är givetvis öppna även för den som bara har möjlighet att delta i någon eller några av gudstjänsterna under Festernas fest.¹

Under den långa fastan har vi förberett oss för denna vecka, och en viktig del av förberedelserna har varit urvalet av bibelläsningar i vårt lektionarium. En bibelbok har under årets fastetid fått större utrymme än någon annan: profeten Jeremias bok, som vi läst ur dagligen sedan fastans första vecka. Kyrkan läser denna profetbok under fastan därför att Jeremia, kanske som ingen annan, blottlägger Guds hjärta. Jag vill därför ägna huvuddelen av detta brev, som en förberedelse inför påsken, åt att kommentera vår läsning av profeten Jeremia. Månadens brev hör till de teologiska breven, och kan gärna

---

¹ Se tiderna för påskens gudstjänster i kalendariet på vår hemsida.

användas som underlag för personlig meditation men också för samtal när ni möts lokalt i kommuniteten. För en mer ingående vägledning till de olika dagarna under Stilla veckan hänvisar jag till det kapitel i min bok, *Heligt år*, som är en vandring genom denna vecka.²

***

Det finns ingen skrift i Bibeln där Guds vrede flammar så häftigt som i Jeremia bok. Om vi följt läsningarna har vi inte kunnat undgå det. Och samtidigt: det finns ingen bibelbok där Guds kärlek brinner med ett så förtärande patos. Här framträder mysteriet med den lidelsefulla kärleken, under ögonblick manifesterad i vrede, en dimension av Guds kärlek som inte är enkel för oss nutida bibelläsare att svälja. Men om vi ger oss tid att stanna inför texterna, och låta dem utmana oss, kommer vi att märka hur denne profet får djupen i Guds utgivande kärlek att framträda. Den kärlek som når sin absoluta klimax på Stora fredagen, i vår Frälsares Jesu Kristi korsdöd. Därmed blir läsningen av Jeremia en förberedelse för vårt påskfirande, en öppning mot hemligheterna med Kristi död, nedstigande i dödsriket och uppståndelse på den tredje dagen.

Jeremia bok inleds med berättelsen om profetens kallelse. Den når honom första gången år 625 f Kr. Han är verksam under de fyra sista kungarna i Juda rike – Josia, Jojakim, Jojakim och Sidkia – och får på plats uppleva den babyloniska härens belägring av Jerusalem år 587. Efter att ha hållit ut i ett och ett halvt år är matbristen så akut att man inte längre kan hålla stånd: den heliga staden plundras, templet och palatset bränns ned, större delen av befolkningen deporteras till Babylon. Det är början på den sjuttioåriga fångenskapen. Jeremia är ögonvittne till allt detta. Han har gjort sitt yttersta för att avvända hoten genom att nödga folket till besinning och omvändelse. Det har varit lönlöst. Allt han mött är förakt och förföljelse. I Klagovisorernas gripande texter, ångestfyllda men med strimmor av hopp, blir vi delaktiga av den djupa nöden i Jerusalem under belägringen av staden. Traditionen tillskriver Jeremia även denna text, som i katolsk liturgi farmförs till musik under Stilla veckan. I vårt kapell lyssnar vi till dessa lamentationer, sjunga av en ensam röst, i middagsbönen under hela denna vecka.

Det finns två ställen i Jeremia bok där profetens upplevelse av kallelsen, och hans ambivalens inför den, skildras. I det första och i det tjugonde kapitlet. Redan från början finns tvekan, rentav en ovilja från Jeremias sida. Han har, liksom Mose, invändningar som han lägger fram för Gud. Jeremias första svar är därför: "Nej, Herre, min Gud."³ Detta nej motiverar han med sin ålder, att han på grund av sin ungdom inte duger som talare. Men Herren accepterar inte Jeremias nej. "Säg inte att du är för ung, utan gå dit jag sänder dig och säg det jag befäller dig!"⁴ Redan här ställs vi inför frågan om det ofrånkomliga i kallelsen: kommer man inte undan när Gud väl har lagt sin hand på ens liv? Har man inget val när Herren fattat sitt beslut? Hur förhåller sig vår frihet till Guds kallelse? Vi kan alltid säga nej, vi kan till och med stå fast vid detta nej och gå vår egen väg. Som Jona. Men Gud kommer tillbaka. Sin kallelse och sina nådegåvor ångrar han inte. Det är vårt öde och vår lycka.

---

² För den som inte har tillgång till boken *Heligt år*, sänder jag gärna en pdf med ett särtryck av kapitlet om Stora veckan. Den som önskar få det kan höra av sig på adress: preses@ekibs.se.

³ Jer 1:6.

⁴ Jer 1:9.

Jeremia var en skör person, mild till sinnet, fylld av medlidande med sitt folk. Han hatade sitt profetiska uppdrag. Det gjorde honom tidvis grinig, irriterad och svår att ha att göra med för både Gud och människor. Att förkunna vrede och förkastelse var motbjudande och outhärdligt för en själ så fylld av kärlek och medkänsla. När han varit verksam en tid försöker Jeremia på nytt komma undan, bli av med uppdraget. Han vill ägna sig åt något annat än att vara Guds mun. Trotsigt hör vi honom säga att han inte längre bryr sig om Gud: "aldrig mer skall jag tala i hans namn."⁵ Men det går inte. Jeremia kommer inte undan, när han försöker tänka på annat ökar det inre trycket. Det blir i hans innersta "som brann där en eld, instängd i mitt innersta. Jag försöker stå emot men förmår det inte." (20:9) Profetens kallelse gäller inte en mandatperiod. Den är inte ett av många projekt i livet, något man kliver ut och in i efter behag. Det är en livskallelse som gör anspråk på allt.

Det tjugonde kapitlet rymmer Jeremias anmärkningsvärda bekännelse av hur Gud blev honom övermäktig: "Du förledde mig, Herre, och jag lät mig förledas. Du blev mig för stark, du fick övertaget."⁶ Här undgår dock översättningen de närmast chockerande uttrycken i den hebreiska texten; orden som i vår översättning tillskrivs Jeremia riskerar snarare att ge bilden av en ömklig profet: *Du blev mig för stark*. Två kraftfulla hebreiska verb ger sin karaktär åt denna vers, *patah* och *hazak*. Det första används i Bibeln när en man förför en kvinna. Det andra uttrycket används när en man med våld tvingar en kvinna att mot sin vilja ligga med honom. *Patah* står alltså för förförelse eller lockelse, det rymmer en attraktion; *hazak* betyder våldtäkt, här finns bara upplevelsen av tvång. Förförelsen skiljer sig från våldtäkten genom att kvinnan har gett sitt medgivande, även om det har skett genom en lockelse. En översättning av denna vers som är trogen den hebreiska texten skulle därmed lyda: *Du förförde mig, och jag lät mig förföras. Du våldtog mig, och blev mig övermäktig*.

När Jeremia beskriver den inverkan Gud haft på honom använder han alltså de två orden *förförelse* och *våldtäkt*, så som dessa ord brukas i Bibelns juridiska terminologi. Kallelsen till profet är mer än en inbjudan. Det finns en dragningskraft och lockelse i kallelsen – den liknar en förförelse – som leder fram till medgivande och kapitulation. Till ett ja. Men det är bara en sida av saken. Den andra är upplevelsen av tvång, av att någon mot min vilja övermannar mig. Detsamma som kommer fram i Jesu ord till Petrus på kallelsens strand: "någon annan skall spännen bältet om dig och föra dig dit du inte vill."⁷

Profeten plågas av ett vankelmod: han känner hur Gud drar i honom, men upplever samtidigt tvånget. Kallelsen rymmer både den frivilliga identifikationen och den motvilliga kapitulationen. Här finns sötman, men också påfrestningen. Profeten har ett val – på samma gång som han inte har något val. Det är betecknande att relationen mellan profeten och hans Gud liknas vid förhållandet mellan en man och en kvinna. Jeremia har använt denna bild när han beskriver Israels relation till Herren, nu tolkar han sitt eget förhållande till Gud med samma bild.

Frågan är om inte denna spänning, med dess ambivalens och kamp, alltid gäller Guds kallelse i våra liv. Kallelsen är både ljuv och bitter. Den bitterhet Jeremia upplever är förbunden med det budskap han tvingas frambara. Profetens lott är att ge röst åt Guds

---

⁵ Jer 20:9.

⁶ Jer 20:7.

⁷ Joh 21:18.

smärta och förtvivlan över att hans ögonsten, Israel, ständigt förhärdar sitt hjärta. "Mitt folk har glömt mig",⁸ "de har övergett mig",⁹ upprepar Herren gång på gång via profeten. Genom profeten kanaliserar Gud sin upprördhet och vrede. Jeremia, som tvingas tala domsord till dem han älskar, drar på sig folkets raseri och mister sin glädje. Samtidigt var inte allt i Jeremias liv elände och kamp. Han hade erfarenhet av vad det innebar att "ditt ord kan fylla mitt hjärta med glädje".¹⁰ Ytterligare fyra gånger används ordet glädje i Jeremia bok, och varje gång förbinds det med bröllopfestens glädje. Jeremia fick känna ljuvligheten av att vara Herrens förtrogne, Guds älskade – det Herren ville låta hela Israel få känna. Men de vill det inte.

***

Ingen profetbok låter oss på ett så närgånget sätt lära känna profetens själ. Vi får följa med i de tvära och djupa kasten hos Jeremia, förstärkta av hans intensiva känsloliv. Vi möter honom i den yttersta förtvivlans brunn och på den jublande glädjens höjder. Ena gången tycks sympatin med Guds vrede dra iväg med honom, nästa gång vittnar hans ord och handlingar om en medömkan som inte tycks känna några gränser. Samma läppar som vädjar för de människor som vänt Gud ryggen, önskar hämnd på dem som förföljer honom.¹¹

Här finns inte bara ett moraliskt dilemma, utan också ett personligt problem som vi inte undkommer. Hur går det med integriteten? Kan så starka motsägelser bo hos en människa med ett sammanhållet inre liv, eller speglar det ett schizofrent drag i personligheten? Hur går profetens bön om att Gud ska förgöra hans förföljare ihop med den medkänsla och det förbarmande som han så ofta vittnar om?

Ett sätt att förstå hur sådana motsägelser kan utgöra en del av en sammanhållen personlighet, är att komma ihåg att profetens inre liv inte helt var hans eget. "Hans emotionella tillstånd speglade Guds relation till Israel: medkänsla såväl som vrede", skriver den judiska teologen Abraham Heschel. Vad profeten kände hade inte alltid sitt ursprung i honom själv, han var "fylld med Guds vrede". Att med själ och hjärta vara fångad i två så kraftiga och samtidigt motstridiga strömmar av våldsamma känslor, är mer än man kan begära att någon människa skall kunna härbärgera. Ett av sina mest uppseendeväckande uttryck får det när Jeremia förbannar sin egen födelsedag och önskar att moderlivet blivit hans grav: "Förbannad den dag då jag föddes! Olycksaliga dag då min mor gav mig livet! Förbannad den man som kom med bud till min far: 'Du har fått en son!', och gjorde honom glad."¹²

Jeremia lever med en dubbel sympati som orsakar hans kluvenhet. Hans medkänsla gäller både Gud och människor. Inför folket vädjar han för Gud; inför Gud vädjar han för folket. För en människa som är så djupt delaktig i Guds medkänsla, finns ibland risken att det djupa lidandet över en viss situation börjar leva sitt eget liv, främmande för Guds sinnelag och skilt från de människor som från början var orsak till medlidandet. I det femtonde kapitlet i Jeremia bok uppstår en märklig konflikt mellan Guds patos och

---

⁸ Jer 18:15.

⁹ Jer 2:13.

¹⁰ Jer 15:16.

¹¹ Jer 15:15.

¹² Jer 20:14 f.

profetens. Jeremia förlorar tålamodet, han till och med ber Gud att sätta en gräns för sitt förbarmande. Profetens indignation är inte längre ett uttryck för Guds vrede, som aldrig är skild från hans kärlek, utan övergår i självömkan.

När Jeremia ber Gud att hämnas på hans förföljare, svarar Herren: "Om du vänder tillbaka skall jag låta dig komma tillbaka och bli min tjänare." Istället för förståelse från Gud möter Jeremia en mild men skarp tillrättavisning. Det sinnelag han nu uppvisar vill Herren inte kännas vid. Profeten, som så ofta kallat folket att omvända sig, är nu den som själv måste vända om. Frestelsen till självömkan kan vara ytterst subtil. Ett från början äkta medlidande som drabbas av hypertrofi slutar i egenkärlek.

***

Men vår fasteläsning från Jeremia bok handlar inte i första hand om profeten, den är en resa in i Guds hjärta. Där finns bara ljus, inget mörker. "Gud är ljus, och ... inget mörker finns i honom", säger Johannes.¹³ Men hur är det då med vreden, är den inte ett stråk av mörker, en skugga hos Gud?

I all bibelläsning finns en risk att vi väljer ut de ord och texter som överensstämmer med våra egna tankar och föreställningar om Gud. Vi uppehåller oss vid det vi tycker oss kunna sympatisera med, predikanten lyfter fram egenskaper och handlingar hos Gud som inte stöter. Vem talar numera om att "det är fruktansvärt att falla i den levande Gudens händer"?¹⁴ Andlighet förväntas vara mild, måttlig och framför allt oförarglig. Gud som den älskvärde, ömsinte och familjäre, den som alltid förstår oss och har överseende i sin kärlek. Den hotfulla sidan hos Gud, uttryckt i de omutliga kraven på omvändelse, hoppar vi helst över eller tar rentav avstånd från. Den frestelsen är särskilt påtaglig när vi läser profeterna. Men som någon sagt: "Världen innehåller både orkaner och orkidéer." Profeterna firar Guds gränslösa kärlek. Är det just därför att de känt bråddjupen i denna kärlek, att de vet hur passionerad den är, som de kan predika Guds vrede utan parafraaser? Den Gud de lärt känna kan omöjligen förhålla sig likgiltig till människans förmätenhet när hon hänger sig åt avgudadyrkan och hjärtlöshet. När hans älskade horar med andra gudar kastar han upp och blir sjuk av förtvivlan. Inte i okontrollerat raseri; vredens källa är den passionerade kärleken. Att kärleken uthärdar allt innebär inte att den stillsamt finner sig i allt. "Med svartsjuk kärlek trängtar den Ande som han har låtit taga sin boning i oss", heter det.¹⁵

Om vi tror att talet om vreden kan förändligas, göras till allegori eller ett språkspel där orden inte motsvarar vad de tycks säga, bedrar vi oss. Om vi uppfattar orden om vrede som enbart liktydiga med domsord, hamnar vi också fel. Vreden är inte kärlekens motsats i Bibeln, den är dess nödvändiga motpart. Jeremia vecklar som ingen annan ut detta mysterium inför våra ögon. Och han besvarar oss. Men om vi generas av talet om Guds vrede, skall vi komma ihåg att det även gällde bibelläsarna i den unga kyrkan. Tidigt gjordes försök från kristet håll att skära bort Gamla Testamentet från det nya, ett av de mest berömda av dessa stod Marcion för på 100-talet. Han samlade många anhängare för idén att det finns två gudar i Bibeln, en gammaltestamentlig som man måste ta avstånd från, och den Gud som möter oss i evangeliernas Jesus. Men kyrkan har

---

¹³ 1 Joh 1:5

¹⁴ Hebr 10:31.

¹⁵ Jak 4:5 (1917).

alltid med skärpa avvisat tanken att Israels Gud inte skulle vara identisk med Jesu Kristi Gud och Fader.

Hur kan vi alltså förhålla oss till det profetiska talet om Guds vrede? I den andliga vägledningen räknas vreden till en av själens lidelser, som under medeltiden kom att karaktäriseras som dödssynder. Bibelns båda testamenten höjer åtskilliga varningsord för vreden. I Galaterbrevet hamnar vreden i kategorin "köttets gärningar",¹⁶ och Efesierbrevet uppmanar oss att göra oss av med vreden.¹⁷ Vi manas att be "med renade, lyfta händer, utan vrede".¹⁸ Gudstjänst och vrede är inte kompatibla. Samtidigt finns en öppning för att vreden inte i sig är moraliskt förkastlig och därmed en synd: "Grips ni av vrede, så synda inte. Låt inte solen gå ner över er vrede."¹⁹ Här är det uppenbart att vreden ligger farligt nära det onda, men den är inte ond i sig. Den kan vara ond genom association, men inte nödvändigtvis till sitt väsen. Precis som eld kan dess inverkan vara förödande, men också en välsignelse. Därför har även Nya Testamentet åtskilligt att säga om Guds vrede såsom legitim och verklig, det gäller inte minst Uppenbarelsboken som talar om "Lammets vrede",²⁰ men också om en tid när Guds vrede "når sitt slut".²¹

Bibeln talar alltså om en moraliskt förkastlig vrede, men också en vrede som är moraliskt nödvändig, ett motgift mot hat och illvilja. Våra svårigheter med utsagorna om Guds vrede hänger nog delvis samman med att vi oftast tänker oss vreden i psykologiska termer. Som psykologiskt begrepp är vrede förenad med brist på självkontroll, plötslig ilska, hämndbegär, häftiga känsloutbrott och ett upprört och kaotiskt själstillstånd i största allmänhet. I den bemärkelsen måste vreden kuvas, och här träffar orden i Jakobsbrevet mitt i prick: "en människas vrede åstadkommer inte det som är rättfärdigt inför Gud".²² Om vi försöker närma oss Guds vrede utifrån lidelsernas psykologi kommer vi aldrig att nå en rätt förståelse av den. Vi står då med en Gud som handlar överilat, förlorar kontrollen över sig själv och finner behag i att hämnas och straffa. Rättfärdigheten i gudsbilden överskyls av en nyckfullhet som i grunden hotar tilliten.

Guds vrede måste förstås i ljuset av den gudomliga kärlekens mysterium Bibeln. Vreden är inte en oordnad orkan av känslor hos Gud, och får inte behandlas åtskild från den gudomliga kärlekens patos, med sitt våldsamma och aldrig sinande engagemang. Vreden är ett drag i kärleken, en klagan i Guds hjärta, som väcks av människans synd och hårdhet. Medan begreppet vrede i sig förknippas med trots och illdåd, är den vrede som i Bibeln tillskrivs Gud en "rättfärdighetens indignation". Att bemöta det onda med ett upphöjt lugn vore värre än själva ondskan. Profeterna står mer än några andra som mänsklighetens yttersta utposter när vi undrar om Gud egentligen bryr sig. Deras förkunnelse är ett budskap om att Gud inte är likgiltig, att han inte stillatigande betraktar ondskan, att hans omsorg aldrig kan upphöra. För att vi skall tro dem hänvisar de till vreden hos Gud: den är i själva verket ett av de starkaste tecknen för Guds omsorg. Guds vrede är slutet på all likgiltighet.

---

¹⁶ Gal 5:20.

¹⁷ Ef 4:31.

¹⁸ 1 Tim 2:8.

¹⁹ Ef 4:26.

²⁰ Upp 6:16.

²¹ Upp 15:1.

²² Jak 1:20.

Hos profeten Hosea finns dessutom ett viktigt klargörande: "Jag skall inte låta min flammande vrede få utlopp, jag skall inte ändra mig och förgöra Efraim, ty jag är Gud och inte människa, den Helige mitt ibland er. Jag kommer inte med skräck."²³ Vad som här poängteras är väsentligt: På samma sätt som Gud är annorlunda än människan, är hans vrede *annorlunda* än människans vrede. Herrens dom och tuktan är ofrånkomlig, annars vore han likgiltig, men han är aldrig ute efter att förgöra. Gud är inte ett offer för sin vrede: "ty jag är Gud och inte människa."

***

Det är inblicken i Guds hjärta – inte insikten i framtiden – som är profeternas stora bidrag och tillgång. I likhet med Hosea och Jesaja liknar Jeremia förhållandet mellan Gud och folket vid ett äktenskap. När folket har svikit utbrister Herren genom profeten: "Men som en kvinna är otrogen mot sin man, så har du, Israel, varit otrogen mot mig."²⁴ Guds kärlek däremot förblir obruten. "Med evig kärlek älskar jag dig."²⁵ Jeremias personliga konstitution – hans ömhet, hans tunna hud, hans känslighet, hans melankoliska läggning – bidrar starkt till hans förmåga att känna något av det Gud känner för sitt folk, hur kär Israel är för Herren. Detta är något profeterna över lag inte bara känner *till* – de känner *av* det i djupet av sin egen själ. Bara den som i sitt eget inre anat Guds våldsamma sorg över att behöva överge det som är honom mest dyrbart, kan tala om Guds vrede och Guds dom utan att bli kall i blicken. Ett lättvindigt tal om domen, om förkastelse och helvete, trampar på Guds hjärta. Kan ett sådant tal alls härröra från en budbärare som varit i verklig kontakt med den kärlek som utger sin enda son för världens liv? Den som känt något av denna kärlek har förstått vad det är som är så dyrbart hos den älskade. En erfarenhet som gör det omöjligt att sedan tala föraktfullt eller med likgiltig distans om den som Herren älskar. Därför är profeterna inte heller främst upptagna av rätt och fel. Känsligheten inför det mänskliga lidandet får profeten att själv gripas av vanmakt och förtvivlan över sina egna, stränga ord.

Profetens vrede är uttrycket för en sorg som väller fram ur Guds inre, sorgen över hans egen hemlöshet i världen. Om Gud tvingas överge det folk hos vilket han kommit för att bo, då skulle han vara utan hem i världen. Jeremia säger: "Du Israels hopp, dess räddare i nöden, varför är du som en främling i landet, en vandrare som stannar en enda natt."²⁶ Vreden är därför inte en brist hos Gud. Den är det yttersta beviset för att Guds kärlek är verklig, alltigenom sveklös och pålitlig. Det är Guds vrede, inte bara hans kärlek, som utgör garantin för att ondska, grymhet och hjärtlöshet inte kommer att stå som segrare i historiens final. För den som brottas med de stora frågorna – "Bryr sig Gud?", "Är det likgiltigt om vi väljer rätt eller fel?" – är vreden i Guds bröst en tröst, inte ett hot.

När vi kan ta detta till oss blir den vrede som drabbar Sonen på korset meningsfull, inte anstötlig och obegriplig, om än dess mysterium består, ja, än mer djupnar. På korset identifierar sig Kristus med all synd, inte symboliskt eller allegoriskt – han *blir* till synd, blir en syndare för vår skull. Inte som en juridisk byteshandel, utan som en kärlekshandling. Därmed går orden i Romarbrevets första kapitel i bokstavlig

---

²³ Hos 11:9.

²⁴ Jer 3:20.

²⁵ Jer 31:3.

²⁶ Jer 14:8.

uppfyllelse när Jesus hänger på korset: "Ty Guds vrede uppenbaras från himlen och drabbar all gudlöshet och orätt."²⁷ Guds vrede drabbar Gud själv när Jesus bär gudlösheten och orätten i sin kropp. I det ögonblick när Sonen ber Fadern förlåta dem som inte bett om förlåtelse, får kärleken sitt mest sublimes och på samma gång sitt mest upprörande uttryck: "Fader, förlåt dem, de vet inte vad de gör."²⁸ Samma bön beds i Kristi efterföljd av den förste martyren, Stefanos.

***

Det förblivande hos Gud är för profeten Jeremia kärleken – inte vreden. "Med evig kärlek har jag älskat dig", säger Herren genom profeten. Vreden har ett slut, den är tillfällig. Kärleken består, den är evig. När profeterna talar om Guds vrede framställer de inte Gud som argsint, som om vreden skulle vara en del av hans väsen. Som om Gud skulle ha behag i att vredgas. I Klagovisorna heter det: "Att plåga och pina människor är inte vad han vill."²⁹ Något sådant som vrede för vredens skull finns inte hos Gud. Det kan bara sägas om kärleken. Jesaja skildrar kontrasten mellan kärleken som består och vreden som förgår: "Ett kort ögonblick övergav jag dig, men i stor kärlek tar jag dig åter. Jag dolde mitt ansikte för dig i häftig vrede, men evigt trofast visar jag dig min kärlek."³⁰ Det kan inte sägas klarare: vreden varar ett ögonblick, kärleken varar för evigt. Vreden är ett mellanspel, dess tid är kort. "Göm er en kort tid tills vreden har dragit förbi."³¹ Allra starkast kommer det till uttryck i de berömda orden i 2 Mosebok 34, som i judisk tradition uppfattas som Gamla Testamentets kanske mest grundläggande utsaga för förståelsen av Guds väsen: "Herren, Herren är en barmhärtig och nådig Gud, sen till vrede och rik på kärlek och trofasthet."³²

Vredens hemlighet är Guds omsorg, säger de judiska rabbinerna. Det finns inget som är mer absolut än Guds omsorg. Ingenting. Vreden åstadkommer sorg, men inte förtvivlan. För profeterna är dess slutliga frukt därför tacksamhet: "Den dagen skall du säga: Jag tackar dig, Herre. Du var vred på mig, men din vrede lade sig och du gav mig tröst."³³ Här når trons bekännelse sina högsta höjder! Här talar den som förstått att vreden framkallas ur kärleken. Barmhärtigheten kan för en kort tid hållas tillbaka, men aldrig omintetgöras. Gud väntar otåligt på att åter få visa sin barmhärtighet: "Men sedan jag ryckt upp dem, skall jag åter förbarma mig över dem och låta dem komma tillbaka..."³⁴

Det är Guds bestående omsorg som skänker frälsningshistorien dess mening. Vreden hos Gud är aldrig ett irrationellt vredesutbrott, ett stenhjärtas hämnd – den är en blixtrande reflex av hans aldrig sviktande omsorg. Profeterna kunde aldrig slå sig till ro inför de brott som begicks av människor och de katastrofer dessa ledde till. Ständigt blev de påmind om, och fick påminna andra, att Guds hjärta blöder för den värld han skapat. Om Gud enbart vore domare och laggivare skulle vi sannolikt inte ha så många uttryck för hans vrede i Bibeln. Men som den älskande Fadern kan han inte vara opåverkad av vad människan gör eller inte gör. Vreden är den personliga dimensionen av Guds

---

²⁷ Rom 1:18.

²⁸ Luk 23:34.

²⁹ Klag 3:33.

³⁰ Jes 54:7-8.

³¹ Jes 26:27

³² 2 Mos 34:6.

³³ Jes 12:1.

³⁴ Jer 12:15.

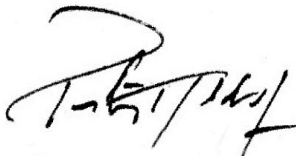
rättvisa, som får Gud att framstå som fader mer än som domare. Därför är vreden på sitt sätt ett kraftfullt uttryck för Guds närvaro i världen.

***

Vad jag här velat antyda, framför allt genom en närläsning av profeten Jeremia och inför lyssnandet till Klagovisorna i Stilla veckan, är hur vreden är en nödvändig del av Guds kärlek. Den är oundgänglig för att inte kärleken skall reduceras till sentimentalitet och ren flathet, och därmed leda till både sanningens och rättvisans förvittring. Det är den gudomliga vreden som ger styrka åt Guds sanning och rättvisa – och skänker relief åt påsken. "Det finns ögonblick i historien när vreden ensam kan besegra det onda", skriver Abraham Heschel. Det yttersta av alla sådana ögonblick är Golgota. När Sonen smakar vreden, Faderns bortvända blick, vet vi att Kristi *kenosis*, hans utblottelse, har två sidor: han tömmer sig på all sin härlighet vid sitt inträde i världen, för att ge plats åt all vår synd vid sitt utträde ur världen. Orden om att "syndens lön är döden" får på korset sin uppfyllelse inom den Heliga Treenigheten, för att Guds gåva skall bli evigt liv åt var och en som tror. Så vittnar också påskens drama om att vredens tid är kort – en stor och förfärande fredag – medan Herrens kärlek varar för evigt: en påskdag som aldrig skall ta slut!

Med dessa ord till eftertanke, bön och samtal vill jag nu önska er alla rika dagar under den Stora vecka som ligger framför. Må firandet av påskens mysterium få hela skapelsen att stråla i ljus och glädje för oss alla!

Er tillgivne,

P.S. Jag vill tacka för alla hälsningar och förböner under min sjukdomstid. Som en del av er vet har jag varit, och är fortfarande, behandlad för inflammationer i lungor och hjärta. I samband med en hjärtbiopsi skedde också en skada på mitt ena stämband vilket gör att mina röstresurser tills vidare är begränsade. Det finns dock goda förhoppningar om läkedom, och jag är tacksam för era fortsatta förböner.